

Mgr. J. Zwyrtek Hamplová: Nelze omezovat práva advokáta v jeho pozici občana

advokatnidenik.cz/2023/03/02/mgr-j-zwyrtek-hamplova-nelze-omezovat-prava-advokata-v-jeho-pozici-obcana

2. března 2023

V reakci na příspěvek předsedy České advokátní komory JUDr. Roberta Němce, LL.M., „Projevy advokátů – politiků nejsou stanovisky ČAK ani advokacie,“ zveřejněný dne 22. února 2023 v Advokátním deníku, zaslala senátorka Mgr. Jana Zwyrtek Hamplová text s prosbou o jeho zveřejnění. *Její reakci přinášíme níže v původním znění, bez redakčních úprav.*

Advokáti a advokátky mají plné právo být občany své země. A nejen to. Ve složitých dobách mají dát to, co umí, plně k dispozici. Jako když lékaři poskytují první pomoc.

Mezi advokáty proběhla v tyto dny diskuze, dotýkající se činnosti advokátů ve veřejném prostoru. Padly různé názory, s nimiž nechci polemizovat, za nutné ale považuji vyjádřit se k tomu, jak vnímám

danou otázku já sama.

Začnu tím základním. Advokát je vedle výkonu své práce také občanem své země, a to se všemi právy, které jako občan má. Tato práva mu zaručuje náš ústavní pořádek, protože „*Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana*“ (článek 1, odst.1 Ústavy).

Nelze tedy ani uvažovat o tom, že by kdokoli omezoval práva advokáta v jeho pozici občana. Pokud tedy cítili někteří kolegové potřebu vyjádřit, že názory jednotlivých advokátů nejsou názory advokátní komory, pak vyslovili pouze to, co je jasné všem – názory lékařů ve veřejném prostoru (byť by dokonce byli ministři) také nejsou názory jejich nemocnic a zřizovatelů. Tedy výzvy, aby advokátní komora zakročila vůči některým advokátům, jsou stejně nepatřičné, jako by vyzývali zřizovatele nemocnic, aby lékařům s určitými názory bylo zakázáno léčit. Každý jde zkrátka se svou občanskou kůží „sám na trh“, a informace o jeho profesi je jen doplňující údaj – třeba o tom, zda daný člověk něčemu odborně rozumí. A o tom, co obnáší vyjít z bezpečné anonymity své profesní „bubliny“ do centra veřejného dění, možná jednou napíšu knihu...

Co proto považuji za mnohem důležitější, než polemizovat s doposud zveřejněnými názory, to je mé vyjádření k otázce „**Jak vnímám roli advokáta v občanské společnosti**“.

Advokát za klasického běhu věcí poskytuje právní služby klientům – proto je advokátem. Většinou se věnuje nějakému směru – právu rodinnému, občanskému, pracovnímu, zdravotnímu, veřejnému, ústavnímu...a tak dále. Jsou kanceláře malé, velké, jsou jména známá regionálně, jsou jména známá celorepublikově. Čas od času se některý advokát ocitl v politice. A vše běželo v klidu a míru...

A pak přijde „ze dne na den“ doba zvaná covidová. Začnou se dít věci, na které nebyl nikdo připraven, začnou přicházet příkazy a zákazy, které jsou na hraně a za hranou zákona, lidé jsou vyděšeni a zmateni, a jejich hlavy se začnou logicky otáčet – k advokátům... Ke komu

jinému, když jde o paragrafy? Uběhly první měsíce, kdy jsme se v tom všichni snažili zorientovat, a pak, logicky, hlavně **advokáti veřejného a ústavního práva, začali bít na poplach.**

A já se ptám – kdo jiný měl na ten poplach bít?

Soudci nemohou, musí být nestranní. Státní zástupci jako státní žalobci také nejsou ti praví. Logicky jsou to advokáti, kteří poskytují své právní služby lidem v jejich těžkých životních situacích. **A ocitnou-li se v pozici „klienta“ občané této země, kterým se začnou odebírat a upírat práva? Mají advokáti mlčet, nebo mluvit?** Mají čekat, až k nim začnou docházet lidé po stovkách, zakládat jim spisy a v tichosti to řešit v kancelářích, nebo se mají sešikovat, pojmenovat to, co se děje, jasnými slovy, a poskytovat pomoc plošně, za využití sociálních sítí, webů a tak dále?

Měli advokáti přihlížet k nezákonným opatřením a nařízeních, nebo bylo správné, že se jako lidé znalí problematiky spojili s lékaři a vědci a dalšími, a tzv. v jednom šiku, tehdy často i za pomoci senátorů, rušili jedno opatření za druhým, až jich bylo několik desítek? Bylo správné, že jsme zveřejňovali návody, jak se mohou bránit rodiče příkazům škol, hasiči a další profese povinnému „dobrovolnému“ očkování, a jak jsou zákazy přejezdů mezi okresy a vstupů do restaurací neústavní? Dodnes mi za tuto práci lidé děkují... A čas nám dal a dává plně za pravdu. Přesto od té doby proti nám média budují systematicky nenávist, dovolují si urážky nejhrubšího zrna, a jsme tzv. na seznamu nepohodlných... **A proč? Protože jsme se společně postavili za práva občanů naší země proti mocným této země.** Tehdy jiným, než jsou dnes. Princip je stále stejný.

Já právě takto vidím roli advokátů, kteří ve své podstatě jako jediní z právní profese mohou poskytnout první pomoc při „havárii“ právního systému, při „těžkých zraněních“ Ústavy a Listiny základních práv a svobod, když oběťmi jsou hromadně miliony lidí

v naší zemi. **Je to nejen naše právo, ale naše povinnost jako osob znalých práva – dát vše, co umíme, plně k dispozici našim spoluobčanům, a oni mají plné právo to od nás očekávat.** Že k pošlapávání základních hodnot právního státu v přímém přenosu nebudeme mlčet. Jistě – nemusíme mít všichni advokáti stejné názory. Ale pak to nechme na těch lidech, ať si to v průběhu času vyhodnotí. Protože pravda je dcerou času, jak říká klasik. **Nemohla bych se na sebe podívat, kdybych poslouchala od našich představitelů návrhy, které jsou v rozporu se zákonem, nebo dokonce s ústavním pořádkem, a mlčela si v tichu a pohodě své kanceláře.** Bojovala jsem tak dvacet let za zásahy do samosprávy, a dnes je to boj za práva nás všech. Ten princip je stejný – nepřihlížet, nemlčet, donutit je to změnit.

Podobné je to v dalších otázkách. Ať jde o hospodaření se státním rozpočtem, o snahy cenzurovat, o snahy stíhat verbální trestné činy... a tak dále. **Žádná ideologie, která chce postavit svou existenci na jediné hlásané pravdě, nemá ráda odvážné lidi obecně, o to víc pak odvážné advokáty, kteří jsou připraveni postavit se proti porušování práv jak jednotlivců, tak skupin lidí, a využít k tomu veškerých svých znalostí a zkušeností – i kdyby se stali sami terčem útoků.** Což se děje dnes a denně.

Ale lidé mají přece právo na právo – a bez advokátů po boku jsou bezbranní. Máme je ponechat osudu? Máme ponechat osudu naši zemi? „Právo občanů na právo“ by měla ctít i profesní advokátní komora, a měla by být na advokáty, kteří byli a jsou připraveni být občanům v těžkých dobách po boku, často ve svém volném čase a na úkor svých osobních životů, hrdá.

Proto vnímám velmi citlivě zatím opatrné poznámky směřující k možnosti omezení členství v profesní komoře a snahu spojovat výkon advokacie s občanským životem advokáta, a podmiňovat, nepatříčně, jedno druhým.

Advokáti a advokátky mají plné právo být také občany se všemi právy s tím spojenými. A nejen to. Ve složitých dobách mají dát to, co umí, plně k dispozici, a to jakkoli hlasitě a důrazně, občanům této země. Jako když lékaři poskytují první pomoc, a nemohou se u toho ohlížet vpravo vlevo, protože rána krvácí a oni zachraňují... Nikdo proto nesmí advokátům, hájícím základní pilíře právního státu a tvrdě kritizujícím porušování práva politickými špičkami bránit, naopak si za tuto činnost jako ti v první linii zaslouží obecný respekt. Jak od své profesní komory a kolegů, tak od akademické půdy, tak od médií... Nemusíme spolu vždy souhlasit, ale my advokáti jako profese podílející se na výkladu práva bychom měli jít v dodržování ústavního pořádku příkladem. Třeba zásadou, že *„sice spolu nesouhlasíme, ale budeme se bít za to, abyste svůj názor měl právo říkat.“*

Advokáti proto nemohou a neměli by stát stranou veřejného života, zvláště v tak těžké době. Nemohou přece mlčet tam, kde se pošlapávají základní práva, a je zase nemůže nikdo nutit, aby jako občané mlčeli, když vidí, že politická reprezentace ohrožuje svými neuváženými kroky naše životy, které žijeme ve svých obcích a městech. Ne každý advokát se samozřejmě profiluje v příslušném právním oboru, ne každý má potřebný naturel nebo odvalu k tomu, aby své názory sděloval veřejně. A vstoupit do „jámy lvové“, tedy kandidovat do některé z komor Parlamentu, to už si každý teprve rozmyslí. Ne každý má sílu na to být terč doslova kdekoho, včetně anonymních profilů a webů. Jako nezávislá senátorka, která se tam, kde je, mnohým nehodí, dobře vím, o čem mluvím.

Jsem ale hrdá na to, že jsem v době covidové stála skoro tři roky po boku statisíců lidí někdy tzv. proti všem, a že mne tato doba spojila se skupinou podobně smýšlejících kolegů (a také s lékaři a vědci a dalšími profesemi), kteří před svým klidem dali přednost pomoci druhým. A přišla další témata v návaznosti na turbulence doby. Nakonec mne to celé vyneslo do horní komory parlamentu.

Jsem dnes nejen advokátkou, ale také senátorkou. **A jsem přesvědčena, že moje profesní komora vítá každé posílení svého významu v zákonodárném sboru, a bude stát se vši svou autoritou za každým z nás advokátů, kteří v parlamentu neseme svou „kůži na trh“.** Není to o podpoře názorů, advokátní komora má být apolitická, ale o respektu k právu advokáta být také občanem se vším, co k tomu patří. Třeba o právu stát se senátorem, a v této funkci vyjadřovat svobodně své názory.

Advokátka a senátorka Mgr. Jana Zwyrtek Hamplová